

ADI: SOYADI: SINIFI: NUMARASI:	Tarihyolu.com	DEĞERLENDİRME	
	2025–2026 EĞİTİM-ÖĞRETİM YILI		
	TARİH DERSİ 11. SINIF I. DÖNEM –II. YAZILI YOKLAMASI	Rakam	Yazı

Soru 1. (11.1.4) Aşağıdaki tarihî olaylar hangi devletler arasında gerçekleşmiş olabilir? Açıklayınız.

- 1711 yılında gerçekleşen Prut antlaşması Osmanlı Devleti ile Rusya arasında gerçekleşen bir gelişmedir.
- 1718 Pasarofça Antlaşması ise Avusturya ve Venedik ittifakı ile Osmanlı Devleti arasında gerçekleşmiştir.
- 1730 yılında gerçekleşen Patrona Halil İsyanı bir iç meseledir. Lale Devrinde ortaya çıkan zevk, sefa ve israf kültürüne karşı halkında desteğini alan Patrona Halil'in yönetim anlayışına karşı çıkması ile başlamıştır.
- 1739 Belgrad Antlaşması Osmanlı Devleti ile Avusturya- Rusya ittifakı arasında imzalanmıştır.
- 1740 yılında Kapitülasyonların sürekli hale getirilmesi Osmanlı Devleti ile Fransa arasında yaşanan bir gelişmedir.
- 1770 Çeşme Baskını, Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yaşanan bir gelişmedir.
- 1774 Küçük Kaynarca Antlaşması da Osmanlı Devleti ile Rusya arasında yaşanan bir gelişmedir.

Soru 2. (11.1.4) Osmanlı Devleti Pasarofça Antlaşması'ndan sonra nasıl bir siyaset izlemiştir? Açıklayınız.

- Batı'da sınırlarını genişletme politikasından vazgeçerek, mevcut topraklarını korumaya yönelik savunma esaslı bir siyaset izlemeye başladı.
- Avrupa'daki siyasi gelişmeleri yakından izlemek amacıyla diplomatik girişimlerde bulundu.
- Savaş alanlarındaki başarısızlığını önlemek için askerî alanda ıslahat yapmaya başladı.

Soru 3. (11.2.1) Skolastik düşünce bilimin gelişmesini nasıl etkilemiştir? Açıklayınız.

Skolastik düşünce, bilimin gelişmesini engellemiş ve duraklatmıştır.

Bunun temel nedenleri şunlardır:

- Deney ve Gözlemin Reddi: Doğru bilgiye araştırma yaparak değil, sadece Kilise öğretilerine ve Aristo'ya inanarak ulaşılabileceği savunulmuştur.
- Eleştiri Yasağı (Dogmatizm): Bilgiler tartışılmaz mutlak doğru kabul edilmiş, sorgulama yasaklanmıştır.
- Baskı Ortamı: Bilimsel çalışmalar ve farklı fikirler "suç" sayılmış, bilim insanları cezalandırılma korkusuyla çalışmamıştır.

Soru 4. (11.2.1) Aşağıdaki kavramları kısaca açıklayınız.

Sekülerizm:

Merkantilizm:

Rasyonalizm:

Hümanizm:

Sekülerizm: Dini otoritelerin ve inançların, devlet yönetiminden ve sosyal yaşamdan ayrılmasıdır. Kısaca, ahiret odaklı yaşam yerine dünya hayatına (dünyevileşmeye) odaklanmaktır.

Merkantilizm: Bir ülkenin zenginliğini ve gücünü, sahip olduğu altın ve gümüş gibi değerli madenlerin miktarıyla ölçen ekonomik sistemdir. Dış satımı (ihracatı) artırıp, dış alımı (ithalatı) azaltmayı hedefler.

Rasyonalizm (Akılcılık): Gerçek bilgiye ve doğrulara ancak akıl ve mantık yoluyla ulaşılabileceğini savunan düşünce akımıdır. Ön yargıların ve dogmaların yerine akli koyar.

Hümanizm: İnsanı evrenin merkezine koyan, insan aklını ve değerini yücelten düşünce sistemidir. Skolastik düşünceye karşı çıkarak Antik Yunan ve Roma kültürünü yeniden canlandırmıştır.

Soru 5. (11.2.2) Coğrafi Keşifler sonrası Avrupa'dan Osmanlı piyasalarına giren bol miktardaki gümüş ve altının, Osmanlı Devleti üzerinde yarattığı ekonomik ve sosyal olumsuzlukları açıklayınız.

Enflasyon ve Pahalılaşma: Avrupa'dan gelen ucuz ve bol gümüş, Osmanlı piyasasına girince paranın değerini düşürmüştü (devalüasyon), bu durum fiyatların artmasına (enflasyona) neden olmuştur.

Ham Madde Sorunu: Avrupalı tüccarlar ellerindeki bol gümüşle Osmanlı'dan çok miktarda ham madde (pamuk, buğday) satın almış, bu da Osmanlı iç piyasasında ürün darlığına ve fiyat artışına yol açmıştır.

Vergi Artışı ve Nakit İhtiyacı: Paranın alım gücü düşüncü devlet, savaş masraflarını ve ordunun giderlerini karşılamak için halktan toplanan vergileri artırmak zorunda kalmıştır.

Üretimin Düşmesi ve Göçler: Tımar sisteminin bozulması ve artan vergiler yüzünden köylüler topraklarını terk ederek kentlere göç etmiştir. Toprakların boş kalması üretimi düşürmüştü, vergi toplanmasını daha da zorlaştırmıştır.

Tağışış Uygulaması: Nakit sıkıntısı çeken devlet, paranın içerisindeki değerli maden oranını azaltarak (tağışış) çözüm aramıştır.

Soru 6. (11.2.2) Osmanlı Devleti'nin bozulan ekonomisini düzeltmek ve sıcak para ihtiyacını karşılamak amacıyla uyguladığı "İltizam" ve "Malikane" sistemlerini tanımlayınız. Bu sistemlerin uygulanması sonucunda Osmanlı sosyal ve idari yapısında meydana gelen değişimleri açıklayınız.

İltizam Sistemi Nedir?

- Devletin bir toprağın vergi gelirini, açık artırma usulüyle belirli bir süreliğine şahıslara kiralamasıdır.
- İltizam hakkını kazanan kişiye "**Mültezim**" denir.

Malikane Sistemi Nedir?

- Merkez hazinesinin artan nakit ihtiyacı nedeniyle, vergi kaynaklarının (Mukataa) mültezimlere **ömür boyu** kiralanması sistemidir.
- Bu sistemle toprağın vergi gelirlerinin miras bırakılma hakkı da getirilmiştir.

Bu Sistemlerin Sonuçları Nelerdir?

- **Zenginleşen Sınıf:** Mültezimler zamanla çok zenginleşmiş ve nüfuz sahibi olmuştur.
- **Askeri Güç Kazanımı:** Malikane sistemiyle güçlenen kişiler; yanlarına başıboş sekban, sarıca ve levent gibi askeri grupları alarak ekonomik güçlerinin yanına askeri gücü de eklemiştir.
- **Ayanlığın Doğuşu:** 18. yüzyılda devlet otoritesine rakip olabilecek güçteki "**Ayan**" sınıfı, büyük mukataa geliri olan bu mültezimlerin içinden çıkmıştır.

Soru 7: (11.2.3) 17. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde, özellikle İstanbul'da yoğunlaşan Yeniçeri İsyanlarının (Merkez İsyanları) temel ekonomik ve siyasi sebeplerini yazarak; bu isyanların devlet yönetimi üzerindeki etkilerini açıklayınız.

Ekonomik Sebep (Enflasyon ve Alım Gücü): Enflasyon nedeniyle paranın değer kaybetmesi ve yeniçerilerin alım gücünün düşmesi, ekonomik sıkıntıların isyanlar için bir bahane olarak kullanılmasına neden olmuştur.

Siyasi Sebep (Kışkırtma): İktidar mücadelesine giren bazı devlet görevlileri, kendi çıkarları için yeniçerileri isyana teşvik etmiştir.

II. Osman Olayı (Hotin Seferi ve Sonrası): Hotin Seferi'ndeki disiplinsizlikleri üzerine II. Osman'ın Yeniçeri Ocağı'nı kaldıracığı söylentisi yayılmış, çıkan isyan sonucunda padişah öldürülmüştür (1622).

Vaka-i Vakvakiye (Çınar Vakası): Yeniçerilerin çıkardığı bir başka isyanda, bazı devlet adamları Sultanahmet Meydanı'nda katledilmiştir (1656).

Genel Sonuç (Otorite Kaybı): Bu isyanlar devletin merkezî otoritesini sarsmış, halkın huzur ve güvenliğini tehlikeye atmıştır.

Soru 8: (11.2.3) Lale Devri'nde (1718-1730) askeri, kültürel, sağlık ve sanat alanlarında yapılan yenilikleri maddeler halinde yazınız.

Kültürel Yenilikler (Matbaa ve Kitap):

- İbrahim Müteferrika ve Sait Efendi tarafından ilk **Türk matbaası** kurulmuştur.
- Matbaanın kağıt ihtiyacını karşılamak için **Yalova'da Kağıt Fabrikası** açılmıştır.
- Doğu klasiklerinin Türkçeye çevrilmesi için bir "Tercüme Heyeti" (Encümen-i Daniş) kurulmuştur.

Sanat ve Mimari (Barok ve Rokoko):

- Osmanlı mimarisinde ilk kez Avrupa tarzı olan **Barok ve Rokoko** üslubu kullanılmaya başlanmıştır.
- Klasik Osmanlı mimarisinin yerini süslemeli, kıvrımlı hatlara sahip sivil yapılar (köşkler, kasırlar, çeşmeler) almıştır.
- **Örnek:** III. Ahmet Çeşmesi ve Sadabad Kasrı bu dönemin en önemli eserlerindendir.

Sağlık Alanındaki Yenilik (Çiçek Aşısı):

- Doğudan (İran üzerinden) gelen teknikle, ilk kez **Çiçek Aşısı** (çiçek hastalığına karşı) bu dönemde uygulanmıştır. Bu, Osmanlı'nın sadece Batı'dan değil, Doğu'dan da bilgi aldığını gösterir.

Diplomasi (Avrupa'ya Açılma):

- Avrupa'daki gelişmeleri takip etmek amacıyla Paris, Viyana, Varşova gibi başkentlere ilk kez **geçici elçiler** gönderilmiştir.

Sosyal ve İdari Yenilikler (İtfaiye ve Fabrika):

- İstanbul'da sık çıkan yangınlara müdahale etmek için Yeniçeriler arasından seçilen kişilerle "**Tulumbacılar Ocağı**" (ilk itfaiye teşkilatı) kurulmuştur.
- İstanbul'da çini atölyeleri ve kumaş fabrikaları açılarak yerli üretim desteklenmiştir.
- Lale soğanları geliştirilmiş, yüzlerce farklı türde lale yetiştirilerek İstanbul bahçeleri süslenmiştir.